

О. В. Алейнікова,
к. е. н., доц., докторант, Класичний приватний університет

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИБОРУ ВАРІАНТІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АПК

Надано методичні рекомендації щодо вибору варіантів державної підтримки АПК, виходячи з принципу забезпечення комплексного розвитку територій. Запропоновано етапи створення та основні напрями діяльності Запорізького НВ АПО.

Methodical recommendations, concerning a choice of variants of the state support of agrarian and industrial complex, proceeding from a principle of maintenance of complex development of territories are given. Stages of creation and the basic lines of activity of Zaporozhye Research-and-production agroindustrial association are offered.

Ключові слова: державна підтримка, наукові дослідження, інноваційний розвиток, інтелектуальне забезпечення, стратегічна програма розвитку, інфраструктура села.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Методологічним проблемам удосконалення системи державної підтримки вітчизняного аграрного сектора присвячені численні дослідження вчених, зокрема В. Андрійчука, О. Бородіної, Н. Бугаєнка [3], А. Гайдуцького, В. Галушка, М. Дем'яненка, А. Діброви [4], Т. Калашнікової [5], Ю. Лузана, І. Михасюка, О. Могильного, Т. Осташко, Т. Олійник [6], П. Саблука, Г. Черевка та ін. У роботах цих авторів обґрунтовано об'єктивну необхідність державної підтримки сільського господарства, визначено її цілі, завдання і функції у процесі ринкової трансформації галузі з урахуванням зарубіжного досвіду та національних особливостей.

Разом з тим, досить широке коло питань висвітлене ще недостатньою мірою, зокрема щодо визначення варіантів державної підтримки АПК та надання рекомендацій до її здійснення.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є надання методичних рекомендацій, щодо вибору варіантів державної підтримки АПК Запорізького регіону, шляхів її реалізації, виходячи з принципу забезпечення комплексного розвитку територій.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Вибір форм і методів держпідтримки АПК залежить від багатьох внутрішніх (спеціалізації виробництва, тех-

нічної озброєності, забезпеченості кадрами, рівня їх кваліфікації, фінансово-економічного положення організацій і так далі) і зовнішніх чинників (природних, економічних, політичних та інше). Проте у будь-якому випадку при виборі варіантів держпідтримки доцільно виходити з наступних принципів, як найбільш важливих правил управлінської діяльності:

- відповідність міжнародним вимогам;
- забезпечення комплексного розвитку територій;
- якнайповніше задоволення потреби населення продукцією АПК;
- підвищення фінансово-економічної стійкості сільгосптоваровиробників;
- розвиток підприємницької активності сільськогосподарського населення і організацій АПК;
- забезпечення росту доходів населення.

Виходячи з вказаних принципів, конкретні важелі, форми і методи державної підтримки та формування статей бюджетів всіх рівнів необхідно формувати привівши у відповідність з міжнародними стандартами.

РЕЗУЛЬТАТИ

Враховуючи вступ України у ВТО, зіставляємо вимоги українського й міжнародного законодавства, та виходячи з положень Угоди ВТО стосовно сільського господарства і можливостей, якщо міжнародним договором України встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені громадянським законодавством, застосову-

ються правила міжнародного договору, вибираємо варіанти держпідтримки, які відповідають вимогам міжнародного альянсу. Тобто для українського села повинні бути вибрані заходи держпідтримки, що не суперечать вимогам Угоди по сільському господарству ВТО.

Необхідно добиватися застосування до України принципу *de minimis* (порогового рівня фінансування заходів "жовтого кошику", що визначає мінімально припустимий спотворюючий ефект на торгівлю і виробництво) за аналогією з Китаєм, тобто не на рівні 5% від вартості сільськогосподарської продукції або взагалі аграрного виробництва, як для розвинутих країн, і не на рівні 10%, як для тих, що розвиваються, а на рівні 8,5%.

По відношенню до регіонів й муніципальних утворень може бути запропонований підхід за міжнародним стандартом: розвинуті регіони, або ті, що розвиваються і знаходяться у сприятливих чи несприятливих умовах, потребують додаткової держпідтримки для забезпечення регіональної продовольчої безпеки й стійкого розвитку сільських територій.

Так, Запорізька область, що створена 10 січня 1939 року, займає площу 27,2 тис. км² з населенням 1811,7 тис. осіб, розташована на півдні Східно-Європейської рівнини в центрі південноукраїнської чорноземної зони. Умовно область поділяється на три природно-сільськогосподарські зони: зону степу (50,8%), степну посушливу (34,8%) та суху степну (14,4%) зони.

Для області характерний рівнинний ландшафт. Серед ґрунтів переважають чорноземи. За різноманітністю та багатством мінерально-сировинних ресурсів область посідає одне з провідних місць в Україні. Територія Запорізької області поділена на два водозабірних басейни: басейн ріки Дніпро і басейн Азовського моря.

Адміністративний центр області знаходиться в північно-західній частині, на берегах ріки, яку острів Хортиця ділить на два русла: Старий та Новий Дніпро. Клімат — помірно-континентальний характеризується чітко означеною посушливістю.

Запорізька область є одним з найбільших виробників сільськогосподарської продукції та виробів харчової промисловості серед регіонів України. Площа сільськогосподарських угідь області складає 2246,3 тис. га, або 5,4% сільгоспугідь України.

Проведення аграрної реформи стало підґрунтям для розвитку сільського господарства. На засадах приватної власності в області працює 331 товариство, 135 сільськогосподарських кооперативів, 162 приватних (приватно-орендних) підприємств, 2339 фермерських господарств. Площа сільськогосподарських угідь, що знаходяться в користуванні новостворених агроформувань всіх форм власності та господарювання, складає 1761,4 тис. га., або 78% від наявних в області. Розвивається інфраструктура аграрного ринку. Створено 21 агроторговий дім.

Запорукою ефективного функціонування та інноваційного розвитку сільського господарства області, як і країни в цілому, залишається практика активної державної підтримки сільськогосподарського виробництва.

Таким чином, враховуючи природні й економічні властивості України та її регіонів, може бути використаний диференційований міжнародний підхід до застосування способів і розмірів держпідтримки сільського гос-

подарства. Необхідно передбачити дозвіл застосування прямих і непрямих державних заходів допомоги з метою заохочення розвитку сільського господарства й аграрної сфери як невід'ємної частини програм розвитку регіонів; а також інвестиційні субсидії й субсидії на покриття витрат у сільському господарстві для регіонів з низькими доходами або бідних за ресурсами.

Для реалізації цих положень на державному рівні необхідно прийняти відповідні законодавчо-нормативні документи і всім регіонам необхідно прийняти стратегічні програми соціально-економічного розвитку регіонів на 10 — 15 — 20 років, складовою частиною яких, але окремим блоком, повинна, виходячи з вищезазначеного принципу комплексності розвитку територій, має йти підпрограма розвитку АПК. В рамках даних програм можуть бути прийняті заходи, що забезпечують державну підтримку розвитку сільського господарства й інших, зв'язаних з ним, галузей агропромислового виробництва, інфраструктури села та ін. Враховуючи, що по правилах ВТО для всіх країн, включаючи розвинені, скорочення державної підтримки наукових досліджень не потребується, в АПК України необхідно ширше розвивати мережу науково-виробничих організацій на базі дослідно-виробничих господарств, агропромислових об'єднань та інше, з привласненням ним статусу науково-виробничих і інших аналогічних організацій, проведенням на їх базі науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

За ініціативи Української академії аграрних наук та Міністерства аграрної політики України з метою впорядкування системи наукового забезпечення агропромислового виробництва АР Крим та областей України, підвищення рівня інноваційних перетворень в аграрному секторі економіки, дієвого впливу аграрної науки на конкурентоздатність галузей сільського господарства в кожному регіоні України створені центри наукового забезпечення агропромислового виробництва (АПВ) [1]. Основною ідеєю їх створення було прискорення інноваційних процесів у агропромисловому виробництві шляхом об'єднання зусиль наукових, освітніх установ, виробничих структур аграрного профілю регіонів щодо застосування досягнень аграрної науки на виробництві, трансферу інновацій агроформуванням різних форм господарювання, вдосконалення взаємодії з науковометодичними центрами та провідними галузевими науковими установами УААН, науково-консультаційного та інформаційного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, розповсюдження передового досвіду та підвищення їх рівня знань.

Науково-дослідними установами УААН щорічно завершується близько 800 наукових розробок. Доведення цих розробок до рівня інновацій, адаптація їх до ґрунтово-кліматичних умов та просування наукової продукції на ринок інновацій в регіонах України і є завданнями регіональних центрів наукового забезпечення АПВ. Головними науковими установами центрів наукового забезпечення АПВ визначені потужні галузеві інститути, інститути АПВ та окремі державні сільськогосподарські дослідні станції УААН.

Такими базовими організаціями, здатними створити в АПК Запорізького регіону мережу науково-виробничих організацій, можуть стати три науково-дослідні

інститути УААН Запорізької області. Сюди ж можуть бути включені базові організації всіх форм власності, що мають виробничо-економічний потенціал і значення для розвитку АПК регіону. Таких організацій — "точок зросту" — може бути декілька в кожному районі. Для координації роботи цих центрів у областях функціонують Ради з питань організації їх діяльності, в Академії — Відділення наукового забезпечення трансферу інновацій.

Разом з органами управління АПВ центри щорічно в осінньо-зимовий період здійснюють навчання керівників та спеціалістів агроформувань та органів управління АПК регіонів. Близько 60 тис. фахівців аграрного профілю щорічно навчаються на базі центрів наукового забезпечення АПВ, організовується близько 500 виставок-

ярмарків, Днів поля, публікується понад 5 тис. наукових статей. Створені і функціонують 78 науково-технологічних демонстраційних полігонів. На них демонструються не лише сорти та гібриди сільськогосподарських культур, розробки локального значення, а й комплексні технології вирощування сільськогосподарських культур, адаптовані до умов регіонів, для різних категорій господарств. Для демонстрації наукових розробок у галузі зоотехнії сформовано і функціонує 58 модельних ферм.

З метою прискореного впровадження наукових розробок у виробництво в складі регіональних центрів наукового забезпечення АПВ створена мережа агромагазинів. Основні напрями їх діяльності — надання оперативних рекомендацій товаровиробникам з питань виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції, спільне вирощування нових сортів та гібридів сільськогосподарських культур, забезпечення товаровиробників елітним насінням, добривами, засобами захисту, методичними публікаціями, розробка технологічних проектів та бізнес-планів, проведення навчань, надання маркетингових послуг.

Центрами надаються науково-консультаційні та інформаційні послуги суб'єктам АПВ в освоєнні методів прибуткового господарювання, постійно розповсюджуються інформаційні матеріали, де висвітлюються актуальні проблеми ведення АПВ. При цьому широко застосовуються комп'ютерна та телекомунікаційна техніка і інформаційні технології. Усі Центри успішно освоїли Інтернет-технології і використовують їх у своїй діяльності. Функціонує електронна пошта, впроваджено електронний документообіг. Центрами розроблені та редагуються свої Web-сторінки. Окремі з них на своїх сторінках розмістили торгові майданчики, форуми та ін. За фінансової підтримки Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб розроблено і впроваджено Web-сайт Української академії аграрних наук. На даний час він виконує здебільшого представницькі

Таблиця 1. Навчальні заклади Запорізької області, що здійснюють підготовку спеціалістів для АПК

№	Назва навчального закладу	Форма власності	Рівень акредитації	Місце розташування
1.	Таврійський державний агротехнологічний університет	Державна	III-IV	м. Мелітополь
2.	Класичний приватний університет	Приватна	III-IV	м. Запоріжжя
3.	Аграрний ліцей (ПТУ № 56)	Державна	I	м. Мелітополь
4.	Василівський державний аграрний технікум	Державна	I	с. Василівка
5.	Веселівський професійний аграрний ліцей (ПТУ № 60)	Державна	I	смт. Веселе
6.	Гуляйпільський професійний аграрний ліцей (ПТУ №28)	Державна	I	м. Гуляйполе
7.	Куйбишевський професійний аграрний ліцей (ПТУ № 59)	Державна	I	смт. Куйбишеве
8.	Ногайський державний агротехнічний технікум	Державний	I	м. Приморськ
9.	Оріхівський сільськогосподарський технікум	Державний	I	м. Оріхів
10.	Технікум гідромеліорації та механізації сільського господарства Таврійської державної агротехнічної академії	Державний	II	м. Мелітополь
11.	Чубарівський професійний аграрний ліцей (ПТУ 58)	Державний	I	с. Чубаровка

функції, проте в найближчому майбутньому його буде доопрацьовано як інструмент з розповсюдження нових знань — сортів, гібридів, порід, технологій, препаратів, машин, механізмів та ін., що пропонуються аграрною наукою агропромислового виробництва [2].

Виходячи з пропонованого принципу — забезпечення комплексного розвитку територій — і враховуючи положення ВТО про можливість фінансування без обмежень розвитку інфраструктури, наукових досліджень і впроваджень, можна реалізувати цей принцип, з одного боку, через повну передачу на баланс муніципалітетів всіх соціально-культурних установ (відомчих дитячих садів, шкіл, клубів і так далі, які ще не передані) і направляти державні і муніципальні кошти на їх розвиток, а також на розвиток ринкової інфраструктури (колгоспних ринків, складських і холодильних приміщень і т.п.). З іншого боку, направити кошти, окрім сільського господарства і інфраструктури села, на підтримку харчової і переробляючої промисловості, не порушуючи вигоди міжнародного альянсу, що можна зробити через створення науково-виробничих агропромислових об'єднань (НВ АПО). Для цього в рамках агропромислового об'єднання доцільно створювати науково-дослідні структури (підрозділи), як це практикується в багатьох зарубіжних країнах.

Проводячи в рамках НВ АПО наукові дослідження, наприклад, з адаптації передових технологій до місцевих умов виробництва, далі отримані результати можна запроваджувати в організаціях АПК, що входять в об'єднання, також за допомогою коштів держпідтримки. Це дозволить здійснити оновлення морально і фізично зношеної на 40—80 % матеріально-технічної бази АПК.

Такі НВ АПО доцільно створити, наприклад, в Запорізькому регіоні де, крім організацій — "точок зросту" — може бути сформовано, зважаючи на специфіку АПК, одне або декілька науково-виробничих агропромислових об'єднань за галузевим принципом на базі організацій АПК Запоріжжя. До таких базових органі-

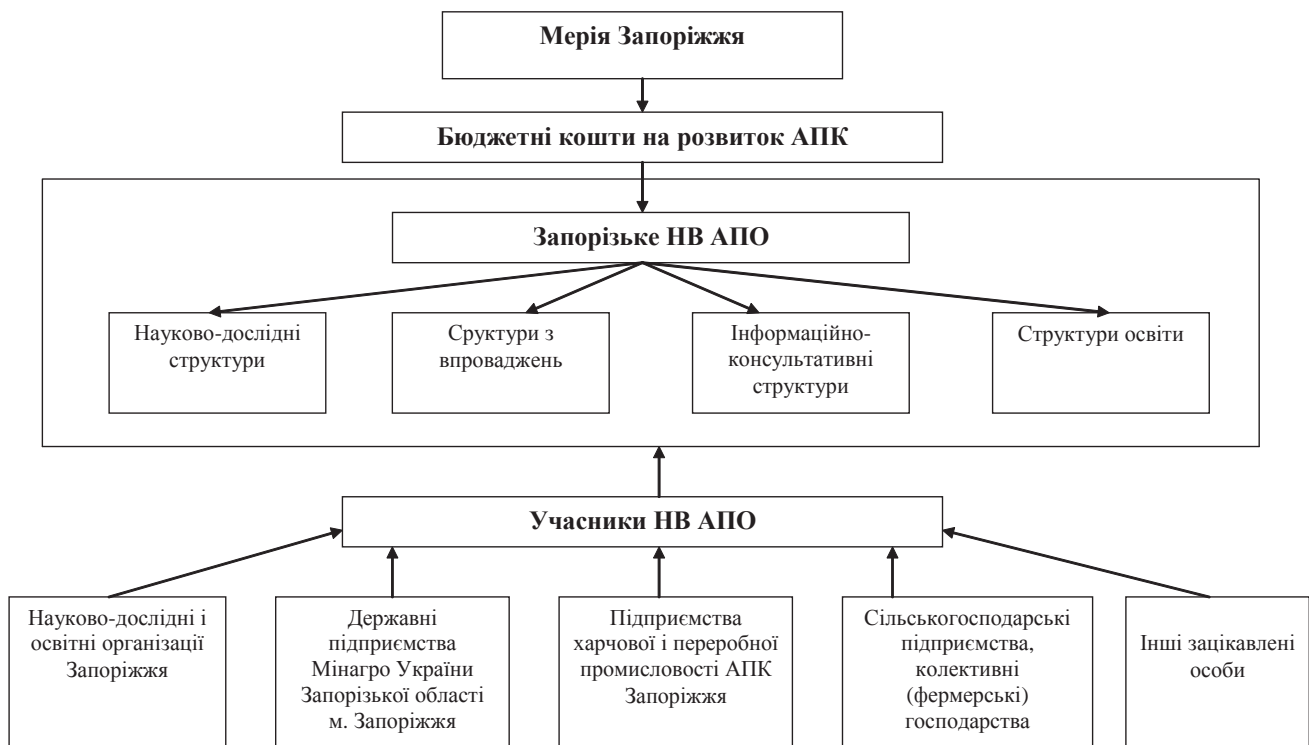

Рис. 1. Організаційна структура запропонованого Запорізького НВ АПО

зацій, які можуть увійти як учасники до НВ АПО і сприяти проведенню наукових досліджень і впровадженнь можна віднести Запорізький обласний державний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції, Виробниче акціонерне товариство "Таврійське", Запорізький державний центр науково-технічної і економічної інформації Міністерства освіти і науки України (за згодою), Корпорацію "Агро-союз" Сервіс сільськогосподарської техніки, Запорізьку обласну сільськогосподарську дорадчу службу "Агро-Таврія".

Крім того, в створенні і інтелектуальному забезпеченні функціонування Запорізького НВ АПО можуть брати участь 11 навчальних закладів, з них — два вищих III—IV рівня акредитації (Таврійський державний агротехнологічний університет, Класичний приватний університет (спеціальність — Землевпорядкування та кадастр, спеціалізація — Аграрний менеджмент)) та 9 закладів I—II рівня акредитації (табл. 1).

Створення Запорізького НВ АПО може проходити в три етапи.

На першому етапі (2012—2013 рр.) НВ АПО можна охопити територію міста з передмістями, підпорядковану мерії Запоріжжя, де, окрім міста, знаходиться 3 селища міського типу, 60 сел та 7 селищ. Загальна площа Запорізького району становить 1462,02 кв. км, географічно він розташований по берегах ріки Дніпро навколо міста Запоріжжя. На правому березі район межує з Дніпропетровською областю, а на лівому — з Вільнянським, Оріхівським і Василевським районами Запорізької області.

Запорізький район розташований в зоні ризикованого землеробства. В економіці району провідне місце належить сільськогосподарському виробництву. В галузевій структурі сільського господарства рослинництво становить 70%, тваринництво — 29%. Основними галузями рослинництва є вирощування зернових (озима пшениця, ячмінь, овес, гречка, кукурудза), вирощування олійних культур (соняшник, рапс) та овочівництво. В тваринництві основні галузі — це м'ясо-молочне скотарство, свинарство та птахівництво.

Основними галузями рослинництва є вирощування зернових (озима пшениця, ячмінь, овес, гречка, кукурудза), вирощування олійних культур (соняшник, рапс) та овочівництво. В тваринництві основні галузі — це м'ясо-молочне скотарство, свинарство та птахівництво.

Таким чином, учасниками Запорізького НВ АПО можуть стати, окрім вказаних вище наукових, навчальних, державних і інших підприємств, 6 сільгосп підприємств, що розташовані на території Запорізького району (ТОВ Зерноторгівельна Компанія "Бліц", ТОВ Агрофірма "Лисогірська", ТОВ "Агроприват", ТОВ Агропромислова Компанія "Шевченківське", ТОВ Агрофірма "Хортиця", Сільськогосподарський Виробничий Кооператив "Дніпрові Хвилі", ТОВ Виробнича Фірма "Сенсо", ТОВ Агрофірма "Валс", ТОВ Агрофірма "Арік") (рис. 1). Основними напрямками діяльності Запорізького НВ АПО можуть бути:

1) науково-дослідні роботи з питань:

— вирощування зернових і кормових культур, картоплі і овочів, розведення великої рогатої худоби, свиней і інших тварин (сорти, породи, адаптація, техніка і технологія з урахуванням форм господарювання);

— використання річки Дніпро;

— ветеринарії, захисту рослин, навколишнього середовища;

2) здійснення впровадженнь на сільськогосподарських, харчових, переробляючих і інших підприємствах АПК;

3) інформаційно-консультаційні послуги організаціям АПК;

4) робота з підвищення рівня кваліфікації кадрів в АПК: проведення семінарів з проблем АПК (технологічним, економічним, бухгалтерським, правовим та ін.), виставок, курсів, організація стажувань і т.п.;

Рис. 2. Сфера діяльності Запорізького НВ АПО, що пропонується на III етапі його створення та розвитку

5) допомога в проведенні реорганізації і реструктуризації підприємств;

6) інше відповідно до цілей і завдань НВ АПО.

Бюджетна підтримка зазначених видів діяльності не суперечить вимогам ВТО. Крім того, при проведенні вказаних робіт НВ АПО може відповідно до чинного українського законодавства, окрім бюджетного фінансування, мати держзамовлення і пільги по податках. Організаційно-правовою формою такого НВ АПО може бути як акціонерне товариство, так і некомерційне партнерство, учасниками якого можуть бути будь-які юридичні і фізичні особи, що не відповідають за зобов'язаннями партнерства, але й ті, що не втрачають права власності на передане в організацію майно (його вартість).

На другому етапі (2013—2014 рр.) масштаби діяльності Запорізького НВ АПО доцільно розповсюдити, окрім Запоріжжя з територіями, що підзвітні мерії міста, також на організації, розташовані на прилеглих до нього територіях (Вільнянського, Орхівського, Василівського, В.-Білозерського, Михайлівського, К.-Дніпровського, Гуляйпільського, Токмацького та Веселівського районів). Це дозволить у відповідності з вимогами ВТО виділяти без яких-небудь обмежень бюджетні кошти всіх рівнів на розвиток АПК даних територій в рамках діяльності науково-виробничих агропромислових об'єднань.

На третьому етапі (2015—2020 рр.) діяльність НВ АПО може бути поширена на всі райони з відповідним бюджетним фінансуванням. Вказане дозволить без будь-яких обмежень у рамках закону перевести АПК на

інтенсивний шлях розвитку, забезпечуючи йому конкурентоспроможність у сучасних умовах глобалізації економіки.

У перспективі у всіх регіонах необхідно також виділяти кошти на проведення ветеринарних і фітосанітарних заходів, боротьбу з шкідниками і хворобами, які широко поширені в сільському господарстві. Ці заходи теж щодо правил ВТО не вимагають зниження рівня держпідтримки.

Доцільне розширення в регіонах України держпідтримки АПК і сільських територій за такими напрямками, відповідних вимогам ВТО, як освіта; інформаційно-консультативне обслуговування; інспекційні послуги; послуга з маркетингу, розповсюдження ринкової інформації та інше, тим паче, що в більшості регіонів, відчутний гострий брак кадрів на селі, особливо кваліфікованих. У системі управління АПК України зайнято близько 344,5 тис. керівників і спеціалістів, у тому числі на виробництві — понад 330,4 тис. чоловік. Безпосередньо в сільському господарстві на цих посадах працює 275,5 тис. чоловік і за останні п'ять років їхня кількість зменшилася майже на 27 %. Більш того, суттєво погіршився якісний склад. Серед них зменшилася кількість осіб, що мають спеціальну освіту, а питома вага працівників пенсійного і передпенсійного віку досягла 30 %.

Потреба галузі сільського господарства в керівних кадрах або спеціалістах у середньому задоволена на 97,8 %, причому повністю вона забезпечена лише керівниками підприємств, а вже на рівні заступників забезпеченість кадрами становить 93,8 %.

Серед керівників сільгосп підприємств переважна більшість має вищу освіту (близько 93 %), а серед заступників і головних спеціалістів цей рівень знижується до 70 %. Ще гірше положення з керівниками середньої ланки (начальниками цехів, комплексів, ділянок, відділень, завідувачами фермами, бригадами). Тільки близько 18 % з них мають вищу освіту. Разом з тим, біля третини цих керівників зовсім не мають спеціальної освіти. У середньому ж частка працівників з вищою освітою складає 27,7 %, більшість з них має середню спеціальну освіту (49,1 %), крім того, 22,4 % одержали тільки середню освіту. Тобто створення консультаційних і інших вказаних структур, зокрема за рахунок бюджетних ресурсів, буде значною підтримкою АПК в сучасних умовах.

Необхідно ширше здійснювати також бюджетну підтримку розвитку інфраструктури на селі, включаючи електропостачання, дороги і інші засоби транспорту, ринкове і портове устаткування, водопостачання, дамби і дренажні системи, роботи зі створення інфраструктури у поєднанні з програмами з охорони довкілля. Ці напрями також не суперечать вимогам ВТО, а для багатьох регіонів це — вельми насущна проблема.

Разом з тим, у Запорізькому регіоні ще не газифіковано шість районів: Веселівський, Великобілозерський, Куйбишевський, Приазовський, Розівський, Чернігівський. Централізованим питним водопостачанням в області забезпечено 14 міст, 18 із 23 селищ міського типу, а також 430 із 918 сільських населених пунктів. Обсяги водопостачання склали 481 тис. м³/добу при потребі 650 тис. м³/добу.

Найгострішою соціальною проблемою області залишається проблема водопостачання сільських населених пунктів. Привізною водою користуються 220 сільських населених пунктів Орхівського, Гуляйпільського, Пологівського, Приморського, Бердянського, Чернігівського, Приазовського, Якимівського районів.

Не якісною питною водою користуються 448 населених пунктів області. В аварійному стані перебуває 31 % протяжності водопроводів, 29 % вуличних водопровідних мереж та 42 % внутрішньо-квартирних і внутрішньо-дворових мереж. У місті Запоріжжі, яке має найбільшу протяжність таких споруд, цей показник складає відповідно 58 %, 44 % та 96 %. Аварійність на водопровідних мережах зростає щорічно приблизно на 10 %, а втрати води, при цьому за рік становлять близько 35% [7].

Враховуючи умови сільськогосподарського виробництва в регіонах України, необхідно розвивати держпідтримку АПК за напрямом агрострахування, але відповідно до вимог ВТО: відмовившись від страхування сільськогосподарських культур, тварин, іншої продукції, перейти до фінансування програм страхування доходів організацій АПК і забезпечення доходів сільського населення, що узгоджується з положеннями ВТО і не вимагає зниження держпідтримки по цьому напрямку.

Доцільно розвивати також такі напрями держпідтримки, як створення державних резервів для забезпечення продовольчої безпеки регіону і проведення продовольчих інтервенцій, передбачаючи при цьому підтримку цін на необхідному рівні, в середньому рентабельність, що забезпечує розширене відтворення і ви-

робництво, має бути 40—45 % до собівартості продукції; розширення компенсацій збитку від стихійних лих; сприяння структурній перебудові сільськогосподарського виробництва за допомогою інвестицій в розвиток і реорганізацію підприємств.

Доцільно в умовах інших регіонів України, де відмічається деградація землі, забруднення ґрунту, передбачати бюджетні виплати АПК по програмах охорони навколишнього середовища. Всі ці заходи відносять до "зеленого кошику".

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищевикладене, можна підкреслити, що для забезпечення вирішення сучасних проблем АПК в умовах ринкових відносин і глобалізації економіки об'єктивно потрібна постійна держпідтримка АПК на основі проведення комплексної ефективної бюджетної політики, організаційно-правової і ресурсної підтримки, застосування програмно-цільового принципу державного управління регіональними і галузевими процесами, переведення АПК на шлях інтенсивного конкурентоспроможного розвитку.

Запропоновано реалізацію принципу забезпечення комплексного розвитку територій через повну передачу на баланс муніципалітетів всіх соціально-культурних установ, спрямування державних і муніципальних коштів на їх розвиток, а також на розвиток ринкової інфраструктури, з одного боку, а з іншого боку, направити кошти на підтримку харчової і переробляючої промисловості, що можна зробити через створення науково-виробничих агропромислових об'єднань (НВ АПО).

Література:

1. Наказ Міністерства аграрної політики України "Про систему наукового забезпечення агропромислового виробництва АР Крим та областей України" від 13.07.2007 р. № 496/69 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>.
 2. Наказ Міністерства аграрної політики України "Про організацію мережі базових господарств центрів наукового забезпечення агропромислового виробництва Автономної Республіки Крим та областей" від 14.12.2004 р. № 453/105 (v0453555-04) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>.
 3. Бугаєнко Н.М. Сучасні тенденції розвитку системи державної допомоги в ЄС / Н.М. Бугаєнко // Статистика України. — 2010. — № 1. — С. 92—98.
 4. Діброва А.Д. Удосконалення державного регулювання сільськогосподарського виробництва в Україні / А.Д. Діброва // Економіка АПК. — 2009. — № 7. — С. 44—50.
 5. Калашнікова Т.В. Механізм і пріоритети державної підтримки аграрного сектору економіки / Т.В. Калашнікова // Економіка АПК. — 2008. — № 8. — С. 100—104.
 6. Олійник Т.І. Державна підтримка аграрного сектору економіки України / Т.І. Олійник // Економіка АПК. — 2009. — № 7. — С. 80—85.
 7. Стратегія розвитку Запорізької області до 2015 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу до стор.: <http://www.zoda.gov.ua/>.
- Стаття надійшла до редакції 06.07.2011 р.*